

ויקרא (חשי"ט)

הפטרה לסבת זכור:
שמואל א' פרק ט"ו

א. טאלה כללית

אברבנאל מקשה לפרקצני

הטאלה בעונש האול המופלג שנענס על חטא קטן והוא אמרו (שמ' א' ט"ז כ"ג):
"יען מאסת את דבר ה' וימאסך ה' ממלוך" והחטא הזה היה קטן מאד, אחרי
שנלחם מלחמות ה' ועשה מלחמות עמלק כמו שצויה. ואף שלקח מהסלל לא
היה אותו עון ראוי לענש מופלג כזה, שימאסוהו ה' ממלוך על ישראל.
והנה מצינו שדוד הרג את אוריה כהרב בני עמון ויטכב את אשתו והוא היה
עון פלילי, ולא קרע ה' את ממלכתו מעליו, ולמה שאול סעמה חטא קל
נענש הרבה? האם היה מטוא פניה בדבר?

בין החטובות הרבות שנחננו לטאלה הזו

ר' יוסף אלבון ספר העיקרים מאמר ד' כ"ו:

והטעם בזה לפי דעתי הוא שדוד לא חטא במצוה פרטית שנצטוה בה אחר שהיה
מלך או במצוה פרטית שנצטוה בה בתורה מצד שהוא מלך, אלא במצוה כוללת.
אחת עם כל האנשים, כי אסור אשת איש, אך רציחה, כוללת כל האנשים ולכן
ראוי שיהיה עונשו טוה לעונש כלל האנשים.

אבל שאול חטא במצוה פרטית אליו מפי שמואל אחר שהיה מלך או מצד שהיה
מלך, ואמר לו שמואל (פרק י) "טבעה ימים הוהיל עד בואי אליך", ואמר
לו גם כן (פרק טו) "לך והכית את עמלק ולא החמול עליו" - ובעבור זה
נענש בהסרת המלכות מזרעו וסימון בלא עתו, ועל כן - כשהעלה עולה
בגלגל קודם שבא שמואל - ואמר לו "ועתה מלכותך לא תקום", כלומר
שיפסק המלכות מזרעו... וכשחטא בדבר עמלק נאמר לו: "כי מאסת את דבר ה'
וימאסך ממלוך", כלומר סימון בלא עתו ולא יחשב לו מלכות משט ואילך...
בעבור היות אלה מצוות פרטיות.

ויותר על זה הטעם מה שיעד הית' אל יהוא, שחתקיה המלכות ביד זרעו
עד דור רביעי בעבור ששמר המצוה הפרטית שנצטוה להסמיד ביה אחאב
ועזבדי הבעל.

וטלמה בעבור שחטא במצוה "לא ידבנו לו נסים" והמצוות הפרטיות שנצטוה
עליהן המלך מצד שהוא מלך, הושרה מלכות עטרת השבטיה ממנו ולא נטאה לו
רק שבטי יהודה ובנימין, בעבור השבועה שנסבע הית' לדוד, זהו דעתי
בדבר זה.

ויש מי שכתב בזה טעם אחר והוא, שאול חטא באומנות המלכית וראוי
שיאבד האומנות ההיא, אבל דוד לא חטא באומנות המלכית, שחטאו היה
חטא אחר מאין לו החלות באומנות המלכית ועל כן ניתן למחילה.

והרי זה דומה לפני סופרים, שאחד חטא טעם ספר מזויף ואחד חטא טבא
על העלוח, שכאשר נתן המלך לכל אחד עונשו כפי חטאו והעניש למז טבא
על הערוה להלקותו, שאחר שלקח אין ראוי שיפסיד אומנתו, והרי זה נסאר
באומנות אומנותו, כמו שהיה קודם זה, אבל הסופר טעם ספר מזויף אף
על לאחר שקבל עונשו על מה שחטא, הנה הוא ראוי להעבירו מאומנותו ולא
יחן לו אמונה כלל באומנותו.

וכן שאול, לפי שחטא באומנות המלכית שחמל על אגג ולא עשה נקמה בעמלק
כראוי היה ראוי להעבירו ממנו.

(1) מה ההבדל בין שתי הטובות?

(2xx) החולל לקצוא בדברי שאול כפרקנו אחיזה לחטובה נוספת לטאלה
הנ"ל

ב. מתוך דברי המדרשים:

יומא כ"ב

"בטעה שאמר לו הקב"ה לטאול: "לך והכית את עמלק", אמר: "ומה נפש אחת אמרה לזרחה חבוא עגלה ערומה - כל הנפשות הללו על אחת כמה וכמה", ואם אדם חטא - בהמה מה חטאה? ואם גדולים חטאו - קטנים מה חטאוק? יצאה בת קול ואמרה לו: (קהלת ז) "אל תהי צדיק הרבה" ובטעה שאמר לו טאול לדואג: "טוב אתה ופגע בכהנים" יצאה בת קול ואמרה לו (קהלת ט): "אל תרשע הרבה!"

קהלת רבה

אמר ר' שמעון בן לקיט: כל מי שצוה עצמו רחמן במקום אכזרי, סופו חיהיה אכזרי במקום רחמנים.

1x) מהו הקטר שמצאו חז"ל בין טבי מעמי טאול (מלחמת עמלק והריגת נב עיר הכהניה) ומה הפרטים שבפרקים הנותניה טעד להסקפתם?

2) החוכל להוכיח מתוך המסופר בפרקנו, טלא נבעה התנהגות טאול בפרקנו מתוך רחמנות על חינוקות טלא טעמו טעם טל חטא?

ג. הטוה בין ספור הכחוב לבין ספור טאול:

ספור טאול

ט"ו אשר חמל - העם
על מיטב הצאן והבקר
למען זכות לה' אלוקיך
ואת היותר החרמנו.

ספור הכחוב

ט' ויחמול טאול והעם
על אבג
ועל מיטב הצאן והבקר
והמשנים והכרים
ולא אבו החרימם
וכל המלאכה נמבזה ונמס
אוהה החרימו

הטבר את סבת כל הטנויים; החטורים, ההוספות, חלופי המליס.

ד. החוכל למצוא בפתיחת הטיחה טבין טאול לסמואל סמנים המעידים על כך טידע טאול עד כמה לא היו מעטיו לרצון לה'?

ה. ג: עתה לך והכית את עמלק והחרמת את כל אשר לו.

אברבנאל טואל, למה צוה טמואל "והחרמת את כל אשר לו", והנה חטורה האלוקית צוהה טנחרים את זכר עמלק אבל לא צוהה טנחרים את כל אשר לו, ולא אשרה טללו על ישראל וטוב הוא טיאכלו טללו, גם יטימו בכליהם, ויקטח אכ כן למה טמואל הנביא הוסיף בעונטו באטור טלו במקום הזה עד טנענט טאול בעבור טחמל על מיטב הצאן.

וכן חמצא בענין המן טאמר (מגילה אטור ט') "ובבזה לא טלחו את ידם", וראוי טנדע סבתו.

נסה לענות לשאלתו וליטב גם את מקומנו וגם את דברי המגילה.

ו. פ' ו: ויאמר טאול אל הקני: לכו טורו רדו. מתוך עמלקי פן אוסיפך עמו ואחה עמיה חסד עם כל בני ישראל.

מה ראה הכחוב לחפר לנו פרט זה בפרק זה ובמקום זה? (עייך טמות פלקים יז - יח).

ז. י"ז הלא אט קטן אחה בעיניך.

ראט טבטי ישראל אחה

וימשחך ה' למלך על ישראל...

טחי חשובות מטיב טמואל במסוק זה לדברי החתנצלות טל טאול בפ' ט"ו.

אלו הן?